

כל נשא ארץ

(3) ארץ

(1) ארץ

(2) ארץ

1
6

כב. מה שהתחיל הפרשה נשא את ראש בני גרשון וגוי ולא צידף פרשה זו לפרשה במדבר ששייך לשם והי' יכול להתחיל הפרשה בפרשה השני' דלהלן י"ל משום שגרשון הי' הבכור והי' שקהת זכה שיצאו ממנו משה ואהרן ולכן הי' מנושאי הארון והקדימוהו מ"מ גרשון לא חטא שירידיהו מגדולתו לכן נתנו לו התחלת הפרשה משום כבודו (וכעין זה כתבנו בפ' במדבר בד"ה ועליו מטה מגשה) ואפשר שזה בכלל דברי חז"ל במדבר"ר פ"ו ס"א ב' ע"ש.

(טו) וסל מצות. גם קרבן תודה צריך לחם (ויקרא ז') אבל אין צורך להניח את הארבעים חלות של תודה בסל. ורק במילואים אמרה תורה לשים את הלחם בסל: "ונתת אותם על סל א' והקרבת אתם בסל" (שמות כ"ט); גם בעשיית המילואים הזכירה תורה כמה פעמים את "סל המצות" (ויקרא ח'). ובמה "זכו" ריקני נזיר להצריכם סל, כמו "סל המצות" של קרבנות המילואים? וגם בסוגי ומספר הקרבנות שזה הנזיר לקרבנות המילואים (עולה, חטאת ושלמים). הלא דבר הוא? והנראה בזה, שאין כוונת הנזירות, שיתנהג אדם בקדושה ובפרישות ל' יום או יותר ואח"כ "ישוב לאיתנו", למעשיו המכוערים (שע"פ רוב הם שהביאו אותו לנדר בניזיר, כאמרם ז"ל, כשהן תוהין נזירין - נדרים ט" - ופירש הר"ן, כשהן מתחרטין על מעשיהן הרעים). אלא שבמשך ימי נזירותו "יהנד" את עצמו לשבירת התאוות והשפלת הגאות, ולפיכך אין זמן הנזירות שיהיה לכל, כי על כל אר"א לשער ולשקול את כחות הנפש שלו ולהחליט, כמה זמן עליו להתנהג בחסידות ופרישות יתירה, כדי להביא א"ע לידי מצב השקול, שמאז יתנהג בדרך הממוצע, ככל ישרי לב. והנקודה הפנימית של איש ישראל היא מעין "מקדש מלך"; ורמוזה תורה על זה, באמרה: "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם"; והנזירות באה כדי ל"הנד" את ה"מקדש" הזה של הנזיר ולפשט את העקמומיות שבלבו. ולכן הוא דומה בקרבנותיו אל קרבנות הנשיאים בחנוכת המזבח (עולה, חטאת ושלמים) וביותר אל המילואים (אותם הקרבנות וחלות מצות וסל). שאז נתחנכו בפרישות יתירה במשך ז' ימים אהרן ובניו (ומפתח א"מ לא תצאו ז' ימים... ופתח א"מ תשבו יומם ולילה ז' ימים ושמרתם את משמרת ה' ולא תמותו). כדי לעבוד אח"כ את ה' ביראה ולעמוד לפניו כיאות למשרתי עליון בשעת העבודה. והסל בא בזה ובה לרמה שישומו ב"סל" את אשר רכשו במשך ימי המילואים או הנזירות למען יעמדו ימים רבים (במדרש כאן נאמר שמצוה בסל אבל אפשר גם בכלי) ולא יסורו מלבבם את הימים האלה כל ימי חייהם. ועי' להלן פ' ב'.

"איש או אשה כי יעשו מבל חטאת האדם... והתודו את חטאתם" (ה', ו-ז')

סיפר מרן הבן איש חי על רשע אחד ששמע את הרב אומר את הוידוי המפורט: "אשמנו, אכלנו מאכלות אסורות..." וכן הלאה. הלך אותו רשע וסיפר לאנשים שהרב אוכל בלא ליטול ידיים, אוכל מאכלות אסורות ועוד לשון הרע. ולצערנו, אנשים שומעים לשון הרע ובפרט על רבנים.

הגיעו הדברים לאוזנו של הרב, בדק ומצא שהרשע הולך בשוק ומספר לאנשים שהוא - היינו, הרב - עובר על דברי תורה. הזמין הרב את האיש לבידור העניין בפני הציבור. הגיע הרשע, שאל אותו הרב - מניין לך שאכלתי מאכלות אסורות? אמר האיש - שמעתי אותך מתוודה, ובידוי אומר במפורש שעברת על כל העבירות!

אמר לו הרב - אם כך, אגיד לך. יש לנו כאן, בקהל, אדם אחד רשע. הוא קם בבוקר בלי ליטול ידיים, הלך לשוק וגנב שם תפוחי אדמה, וכך המשיך הרב וסיפר לפרטי פרטים את מעשי האיש 'ההוא', אותו רשע. שמע האיש ואמר לרב - בבקשה, אל תמשיך, אל תגלה לכולם את העבירות שלי. אמר לו הרב - אני בוידוי שלי מתוודה על העונות שלך, ואתה הולך וזורק אותם עלי?!"

ועל כן, כאשר אדם אומר וידוי ישנם שלושה שלכים בשייך העבירות. תחילה יחשוב האם הוא עשה את העבירות בעצמו, או את אביווייהו (עזריהם). אחר כך יחשוב שהוא מתוודה על העבירות של אחרים, שהוא ערב להם כי "כל ישראל ערבים זה לזה", ולבסוף יחשוב שהוא מתוודה על עבירות שעשה בגלגול הקודם.

את עיקר הוידוי תקנו להגיד בנחת וכוונה ובשברון לב, כפי שאומר השדי המד: "ואף מי שאינו צועק ובוכה, על כל פנים יאמר 'נא ישראל' בקול בוכים, בהתלהבות ויתמרמר בלבו בחרטה ותשובה".

וכף-המים (ס"ק ס"ק י"ו) כתב: "כשמתוודה צריך לומר הוידוי בנחת ובשלוה, ובלב נשבר ונדכה, וישהה בין תיבה לתיבה לידע לפני מי הוא מתוודה. דאם יאמר אותו במרוצה ובלתי הבנה - הרי זה בא לתקן ונמצא מקלקל, כי הוא בא להתוודות ולבקש כפרה מפני מלך רם ונישא - ואיך אליו פניו ישא אם לא יאמר אותו עני ודכא וברוח נמוכה?"

ומעתי, כשאנחנו מתוודים כראוי, הקדוש ברוך הוא שומע את תפילותינו והופך את הזדונות לזכויות. כמו שאמר ריש לקיש בגמרא ביומא: "גדולה תשובה שזדונות נעשות לו זכויות".

ויהי רצון שנזכה לכך מהרה שהקדוש ברוך הוא יקבל תחינתנו, יקבל תשובתנו ויזכה אורחותינו.

דקריא 'כהנים' ואחר חטף את הקראת הברכה

4
ש
ח
ח
30

1 שאלה מעשה בבית כנסת שהש"ץ היה כהן, שהדין הוא שישראל מקריא את כל הברכת כהנים, והנה היה אחד מהקהל שהקריא את תיבת בגנים, וכשהכהנים סיימו את הברכה, ורצה להקריא להם את הברכות, בא אחר וחטף לו את המצוה, והקריא בעצמו את הברכות. האם על החוטף לשלם לראשון י' זהובים מדין חטף מצוה?

6 תשובה בספר אורח נאמן (סימן קכח אות עג) העלה שמי שמקריא את תיבת 'כהנים', הרי שהמצוה של הקראת הברכה שייכת לו, מדין המתחיל במצוה אומרים לו גמור, יעו"ש שהאריך בזה.

4 ואח"כ דן לגבי אם חטף את המצוה, האם הוא חייב לשלם עשרה זהובים, ולמעשה העלה שם שאינו חייב לשלם מפני שאין זה מצוה גמורה, שהרי בבית כנסת שכולה כהנים, מברכים ברכת כהנים גם בלי הקראה כלל, ועוד ציין למה שכתב שם (כאות י) שגם מי שמנע את הכירו מלברך ברכת כהנים לא משלם עשרה זהובים [אלא שנשאר צ"ע בטעמו של דבר]. וסיים שם שעם כל זה יש לגעור בחוטף, שהוא עבר על איסור ביוש והשגת גבול, יעו"ש שהאריך בזה.

16 ויעוין עוד במש"כ בחשוני חמד עמ"ס יומא (דף נה ע"א) סברות נוספות שאין חיוב לשלם עשרה זהובים על החוטף מצוה זו, דהנה נחלקו האחרונים אם על כל מצוה דאורייתא חייבים בעשרה זהובים או רק על מצוה שיש בה גם ברכה, וכתב הש"ך (חו"מ סימן שפב סק"ג) וז"ל: בש"ס פרק כיסוי הדם חולין דף פז ע"א מסקינן דהוא שכר ברכת הכיסוי ובברכת המזון חייב מ' זהובים בעד ד' ברכות, ובספר דברי תמודות (חולין שם סימן ה ס"ק כה) הביא דברי הר"ן דבשכר מצוה נמי משלם.

26 עוד נחלקו האחרונים אם על מצוה דרבנן נמי משלמים או רק על מצות עשה דאורייתא, וכתב הש"ך (שם) דהא דחייב י' זהובים אינו אלא במצוה דאורייתא ולא במצוה דרבנן וכמ"ש היש"ש (כ"ק סימן ס) דנראה שבמצוה דרבנן פטור, ועיי"ש שסיים דיתכן דדעת הרי"ף והרא"ש דאף בדרבנן יש עשרה זהובים.

4 ובקצות החושן (שם סק"א) כתב וז"ל: בש"ך (סק"ג) כתב דהא דחייב עשרה זהובים אינו אלא במצוה דאורייתא ולא במצוה דרבנן, וכמ"ש מוהרש"ל דנראה דבמצוה דרבנן פטור, ונראה דאפילו לדברי מוהרש"ל נמי היינו דוקא במצוה דרבנן הוא דאינו משלם אבל בעד ברכה משלם אפילו בברכה דרבנן, וכדמוכח להדיא מברכת הכיסוי דנמי אינו אלא דרבנן. אלא דעיקר סברת מוהרש"ל לא נדע לחלק בין דאורייתא לדרבנן כיון דאשכחן דמשלם בעד ברכה דרבנן והוא ברכת הכיסוי, עיין שם.

36 ולפי זה יש לדון האם הקראת הכהנים הוא מצוה דרבנן או מצוה דאורייתא, והנה הט"ז (סימן קכח סק"ג, ובמשבצות זהב סק"ח) כתב דהקראת הש"ץ או אחד מהקהל 'כהנים' הוא מצוה דאורייתא, [וכן סיפר לי גיסי הגר"ח קנייבסקי שליט"א דהחזו"א הקפיד לומר "כהנים", שכנראה רצה לזכות במצות עשה דאורייתא] וכן מה שמקרינו את הכהנים מלה במלה הוא גם דאורייתא.

1 לאור זאת יתכן לדעת המהרש"ל שתקנו עשרה זהובים רק במצוה דאורייתא
 יהיה חייב ראובן שחטף המצוה בעשרה זהובים רק לדעת הט"ז, אולם
 לדעת הקצוה"ח שחייבים בעשרה זהובים גם במצוה דרבנן, לכו"ע חייב ראובן
 חוטף המצוה לשלם עשרה זהובים לשמעון.

סע (5)

ב ואף דהוי ספק ספיקא שמא הלכה כהדיעות שרק על חטיפת ברכה חייב
 לשלם עשרה זהובים, מ"מ מהני תפיסה בספק ספיקא, כמבואר בנתיבות
 המשפט (דיני תפיסה שבסו"ס כה כלל כד).

אולם עדיין צריך לברר מה הטעם שתיקנו חכמים הקריאה, ויעוין בשו"ת
 בנין שלמה (ח"א סי' ד"ה ולענין נוסח) שכתב וז"ל: ואם נימא דאינו אלא
 אסמכתא בעלמא ומדרבנן, בודאי תקשי מאיזה טעם תיקנו כך, ואמר מר אחי
 על פי הנאמר ביומא דף גה ע"א, דמשום הכי היה הכהן גדול מונה את

ההזאות, משום דאם חיסר אחת מן המתנות לא עשה ולא כלום, וכך כתב
 הרמב"ם (פ"ג מעבודת יוה"כ פ"ה) בפירוש הך טעמא. ואם כן י"ל דגבי ברכת
 כהנים נמי אם חיסר תיבה אחת מהברכות הרי הוא עובר משום בל תגרע,
 וכמו כן אם מוסיף ברכה אחת משלו עובר בבל תוסיף, כדאיתא בר"ה (דף כה
 ע"ב), ולכן תקנו להקרות כדי שלא יטעה, עכ"ל.

2 לאור זאת יתכן שאין לחייבנו בעשרה זהובים, [אף לדעת הקצוה"ח שגם
 במצוה דרבנן חייבים בעשרה זהובים], כיון שתפקיד המקרא הוא רק
 לסייע לכהן שלא יוסיף או יגרע, ולכן אין זו מצוה לעצמה, וכך משמע ביומא
 (שם) דאיתא התם "דכולי עלמא מיהת הזאה ראשונה צריכה מנין עם כל אחת
 ואחת, מאי טעמא? רבי אלעזר אמר שלא יטעה בהזאות, רבי יוחנן אמר, אמר
 קרא ו' לפני הכפרת יזה' שאין תלמוד לומר יזה, ומה תלמוד לומר יזה לימד
 על הזאה ראשונה שצריכה מנין עם כל אחת ואחת, מאי בינייהו? איכא בינייהו
 דלא מנה, ולא טעה". משמע דאין זה מצוה דרבנן אלא הוה משום מניעת
 הטעות, יעו"ש.

3 לסיכום: אין החוטף את הקראת הברכת כהנים חייב לשלם עשרה זהובים.

26
 27/10 (6)

1 כה תברנו את כ"י במדרש למה הנהגים נושאים כפיהם לומר לך הנהגים מברכים את
 ישראל וקב"ה עומד עליהם דכתיב משגיח מן החלונות וכו', וכל ענין נשיאת כפים בי
 הנהגים אובלים מישראל וכל מחסורם עליהם, וכדי שלא יאמרו ישראל כי הנהגים
 אובלים ונהג"י משלהם ועי"ז לריב"י הנהגים להיות מוכנעים תחתיהם, ובאמת לא כן הוא,
 ולכן צוה ה' שיברכו הנהגים את ישראל שיהי' כפופים תחת הנהגים שצריכים לברכתן
 שמשפיעי' עליהם מה שראוי להם וענין הברכה שמשפיעים כליכוד כמ"ש צעיקרים,
 ודמוז זה בנשיאת כפים כי הכותן ידיו למעלה ונותן לתוך ידו של עני, והמקבל ידיו
 פשוטות וטוחות למטה לקבל מיד הכותן, ולכן הנהגים נושאים כפיהם לרמוז כי המה
 הנותני' ומשפיעים לישראל והמה מקבלים מהם, והו' שאמר המדרש למה הנהגים נושאים
 כפיהם לומר הם מברכים והקב"ה עומד עליהם ומשפיע להם, והם משפיעי' מברכתן
 לישראל ונותני' להם משלהם מהראוי להם, וי"ל שזהו כונת הז"ל ואני אברכס כהנים
 מברכי' לישראל והקב"ה מברך לכהנים, בי ברבא שמברכי' לישראל הוא מברכתן של
 כהנים שהקב"ה מברך אותם אשר ראוי להם בזכותם, והם מברכים ונותנים לישראל,
 והו' צ"ס אלו טריפות ר"י ישמעאל כהנא מסייע כהנא, כי לר"ע שמברכי' מאברכה
 מברכיך מתברכי' הנהג"י אחר שברכו לישראל וישראל גרמו להם שיברכו, אבל לר'י
 ישמעאל הנהג"י ראוי לברכה ומשפיעי' ומריקי' מברכותי לישראל והכל משל כהני, וז"ל
 חתיונו רבא בי הנהג"י המסייעי' ולא שמוכי' ומסועי' מישראל וק"ל:

ב

11

6

